

Письменницький епістолярій

Кредити та кількість годин:

денна форма 3 ECTS; 90 годин: 14 лекційних, 12 практичних, 64 самостійна робота; залік

заочна форма 3 ECTS; 90 годин: 4 лекційних, 2 практичних, 84 самостійна робота; залік

I. Опис навчальної дисципліни

В останні десятиліття письменницький епістолярій все частіше стає об'єктом дослідження як у зарубіжному, так і в українському літературознавстві. Курс є важливим компонентом освітньої програми, зокрема магістра філолога. Якщо раніше епістолярні джерела розцінювали як «допоміжний матеріал» для підтвердження наукових розмислів, то нині усе частіше з'являються праці (Л. Вашків, Р. Доценко, М. Коцюбинська, Л. Курило, Г. Мазоха, М. Назарук, Н. Петриченко та ін.), у яких листування митців розглядається цілісно, аналіз творчості здійснюється крізь призму письменницького листування. Разом із раніше оприлюдненими дослідженнями (В. Гладкий, Ж. Ляхова, В. Святовець, Ю. Шерех) такі праці формують системну картину розвитку української епістолографії, вивченню якої й присвячена дисципліна. Основними чинниками, що обумовлюють надзвичайну складність вивчення листів як літературного жанру, прийнято вважати: переконання про художню маловартісність епістолярної прози, відсутність, за небагатьма винятками, достатньої кількості ґрунтовних досліджень епістолярних стилів окремих письменників, трудомісткість, яка впливає із некомпактності, бо доводиться мати справу з багатьма авторами в силу малої кількості оприлюднених текстів, належних комусь одному, та ін. Ці застереги у процесі вивчення курсу мають бути розвінчані. Цьому сприятимуть ознайомлення з сучасними студіями зарубіжних і вітчизняних дослідників листувань різних епох. Наскрізною лінією вивчення курсу буде теза М. Жулинського «листи печуть сумління». У процесі вивчення курсу передбачається фокусування на усвідомленні цінності першоджерел для розуміння світогляду автора, його взаємин із сучасниками, його творчої лабораторії. Приділятиметься увага художності світу епістолярію, ідіюстилю творчих особистостей, завдяки чому листи виходять за рамки свого інформативно-комунікаційного призначення й максимально наближені до художніх творів (йдеться про епістолярні документи М. Коцюбинського, Лесі Українки, В. Винниченка, М. Зерова, М. Хвильового, О. Довженка, Гр. Тютюнника, В. Стуса, К. Білокур). Програма курсу зосереджена на приватному листуванні українських письменників XIX–XX ст.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – цілісне вивчення письменницького епістолярію в контексті художніх творів автора та паралітератури (його записників, щоденників, мемуарів, а також листів до митця й листів про нього, архівних матеріалів і т.п.).

Завдання дисципліни полягає в дослідженні таких аспектів листування:

- специфічні особливості композиції листа;
- різноманітність зосередженого в ньому змісту, почасти пов'язаного з літературним процесом доби;

- авторські задуми, наскрізність ідей, інтертекстуальність як екзистенційний вибір аксіологічних пріоритетів

Навчальна дисципліна «Письменницький епістолярій» формує такі загальні та фахові компетентності, передбачені програмою:

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним, виявляти зусилля для постійного самовдосконалення.

ЗК 3. Здатність шукати, опрацьовувати й аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати автономно й у команді, діяти згідно з чинними етико-правовими нормами, бути відповідальним у колективі.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою для налагодження професійного діалогу в європейській і світовій спільноті.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використовувати інформаційні й комунікаційні технології.

ЗК 9. Здатність адаптуватися та діяти в новій ситуації, виявляти ініціативу та пластичність мислення в різних видах діяльності.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів фахової діяльності).

ЗК 11. Здатність планувати, організовувати, здійснювати та презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в галузі філології.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї, творчо використовувати набутий багаж знань у типових і нестандартних ситуаціях.

ФК 2. Здатність осмислювати літературу як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства, нові міжпредметні філологічні галузі.

ФК 6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з літератури для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно використовувати спеціальну термінологію в обраній галузі філологічних досліджень.

III. Результати навчання

Зважаючи на ОПП «Українська мова і література», вивчення цієї дисципліни передбачає такі результати навчання:

- знати природу письма як антропологічного феномену, основні тенденції розвитку епістолографії в Україні та за її межами, специфіку діалогічності письмового спілкування; жанрові особливості епістоли, мотиви й епістолярні ідіостилі визначних письменників XIX–XX ст.;
- вільно використовувати спеціальну термінологію у дослідженнях письменницького епістолярію;
- об'єктивно оцінювати й критично аналізувати значущі проблеми епістолографії;
- характеризувати теоретичні засади та прикладні аспекти літературознавства; визначати спільні тенденції в розвитку епістолярію;
- збирати й систематизувати епістолярні факти, інтерпретувати різностильові епістоли, розрізняти особливості індивідуальної авторської мови письменників-адресантів;
- здійснювати науковий аналіз епістолярного матеріалу;
- обирати оптимальні дослідницькі підходи для аналізу конкретного епістолярного матеріалу;
- дотримуватися правил академічної доброчесності;
- використовувати спеціалізовані концептуальні знання для розв'язання складних завдань і проблем, що потребує оновлення й інтеграції знань;
- створювати, аналізувати, порівнювати й редагувати різножанрові тексти, зважаючи на їхню наукову / естетичну цінність і стилістичні особливості.

IV. Програма навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№	Тема дисципліни
1.	Феномен Homo skribens у світлі філософії, антропології, персонології. Поняття про епістолографію
2.	Листування українських письменників кін. XVIII – першої пол. XIX ст.
3.	Епістолярна письменницька спадщина другої половини XIX ст.
4.	Епістолярна творчість українських письменників-модерністів зламу століть
5.	Доба Розстріляного відродження у дзеркалі письменницького епістолярію
6.	Епістолярна поетика українських письменників у другій половині XX ст.

